

Oficiální slovník hiporehabilitace

Převzato z oficiálních stránek České hiporehabilitační společnosti (ČHS), aktualizace k 1. 3. 2014

V dubnu roku 2009 byl vytvořen Oficiální slovník termínů používaných v hiporehabilitaci, který má za úkol usnadnit a zpřehlednit komunikaci mezi odbornou a laickou veřejností. Tak jako se celý obor hiporehabilitace vyvíjí, je i tento slovník průběžně aktualizován.

Termíny používané v hiporehabilitaci

Aktivity s využitím koní (AVK) – obor hiporehabilitace, metoda speciální pedagogiky, sociální pedagogiky a práce, využívající prostředí určeného pro chov koní a práci s nimi, kontaktu s koněm a interakce s ním jako prostředku k motivaci, aktivizaci, výchově a vzdělávání lidí se zdravotním nebo sociálním znevýhodněním nebo se specifickými potřebami.

- **Služba AVK** – provozování AVK za účelem poskytnutí podpory a pomoci osobám se zdravotním nebo sociálním znevýhodněním nebo se specifickými potřebami.
- **Poskytovatel služby AVK** – právnická nebo fyzická osoba poskytující službu AVK.
- **Pracovník AVK** – osoba, která vykonává práci v rámci procesu AVK (zaměstnanec, dobrovolník, externí odborník).
- **Zájemce o službu AVK** – osoba, která projevila zájem o poskytnutí bližších informací s úmyslem službu využít, tzn. do uzavření dohody.
- **Uživatel služby AVK** – osoba využívající služby AVK od okamžiku uzavření dohody.
- **Uživatelská organizace** – právnická osoba využívající služby AVK (zdravotnická, sociální, pedagogická nebo volnočasová organizace).

Asistent – proškolená osoba, která pomáhá terapeutovi, instruktorovi nebo cvičiteli s naplněním cíle terapeutické nebo jezdecké lekce.

Cvičitel jezdeckví pro parasport – cvičitel jezdeckví pod Českou jezdeckou federací (ČJF) se speciálním školením v rámci FEI Para-Equestrian, případně se specializačním kurzem pod ČHS.

Hiporehabilitace (HR) – zastřešující a nadřazený název pro všechny aktivity a terapie v oblastech, kde se setkává kůň a člověk se zdravotním nebo sociálním znevýhodněním nebo se specifickými potřebami. Dělí se na obory:

- Hipoterapie
- Psychoterapie pomocí koní
- Aktivity s využitím koní
- Parajezdeckví

Hiporehabilitační kůň – kůň vybraný a speciálně připravený pro účely hiporehabilitace.

Hipoterapie (HT) – fyzioterapeutická metoda využívající jako pomůcku speciálně připraveného koně, konkrétně pohyb jeho hřbetu v kroku. Tento pohyb je střídavý, rytmicky a cyklicky se opakuje a nabízí multisenzorickou aferentní stimulaci, která přímo ovlivní motorické chování klienta aktivací všech úrovní CNS. Terapie probíhá pod vedením fyzioterapeuta či ergoterapeuta s písemným souhlasem lékaře.

Instruktor pro přípravu koní pro hiporehabilitaci – osoba, která připravuje koně pro hiporehabilitační účely.

Instruktor pro AVK – osoba, která vede proces AVK a nese za něj odpovědnost; má VŠ, VOŠ nebo SŠ vzdělání humanitního zaměření (psychologie, sociální práce, pedagogika) a absolvoval kurz „Léčebně pedagogicko-psychologické ježdění“ na MU v Brně.

Klasifikátor handicapu – specialista s osvědčením FEI Para-Equestrian, oprávněný hodnotit parasportovce s cílem rozdělit je do tříd umožňujících optimální úspěch a fair play. Může jím být jen fyzioterapeut nebo lékař.

Klient/pacient/uživatel v hiporehabilitaci – osoba, která využívá procesu hiporehabilitace k řešení nebo zmírnění svých problémů. Termín klient se používá v oboru hipoterapie, klient/pacient v psychoterapii pomocí koní a uživatel v oboru aktivity s využitím koní.

Léčebně pedagogicko-psychologické ježdění (LPPJ) – dříve používaný termín pro obor hiporehabilitace, dnes rozdělený na AVK a PPK.

Lonžér – osoba starší 18 let se splněnou lonžovací zkouškou pod ČJF nebo ČHS.

Parajezdec, paravoltižér, paravozatajec – účastník parajezdeckých soutěží.

Parajezdeckví – obor hiporehabilitace (dříve Sportovní ježdění hendikepovaných), dělí se na disciplíny:

- **Paradrezura** – drezura upravená pro jezdce se zdravotním nebo sociálním znevýhodněním nebo se specifickými potřebami.
- **Paraparkur** – skokové soutěže pro jezdce se zdravotním nebo sociálním znevýhodněním, jednotlivě nebo v páru se zdravým jezcem.
- **Paravoltiž** – voltižní ježdění modifikované pro osoby se zdravotním nebo sociálním znevýhodněním, cvičí se na neosedlaném koni vedeném na lonži v kroku, s využitím voltižních madel a dečky.
- **Paravozatajství** – vozatajství upravené pro osoby se zdravotním nebo sociálním znevýhodněním, ovládající koně v zápřeži samostatně nebo pod odborným dozorem.
- **Parawestern** – disciplína vycházející z klasických westernových disciplín přizpůsobených pro handicapované jezdce, dle pravidel WCR.

Psychoterapie pomocí koní (PPK) – obor hiporehabilitace a součást komplexních léčebných postupů poskytovaných ve zdravotnických službách; využívá triádu terapeut – kůň – pacient/klient.

- **Pacient/klient PPK** – osoba zařazená do PPK na základě indikace lékaře a písemného souhlasu.

- **Poskytovatel PPK** – osoba s oprávněním k poskytování zdravotních služeb podle zákona č. 372/2011 Sb.
- **Pracovník PPK** – osoba splňující personální a kvalifikační požadavky dle Standardů kvality pro PPK ČHS.
- **Hiporehabilitační kůň pro PPK** – kůň se složenou Specializační zkouškou se specializací pro PPK.

Rozhodčí – osoba proškolená ČJF, WCR nebo ČHS, dbající na dodržování pravidel a rozhodující o výsledcích parajezdeckých soutěží.

Specializační zkouška pro koně a pony zařazené do hiporehabilitace – zkouška prověřující, zda vlastnosti a dovednosti koně vyhovují potřebám hiporehabilitace; úspěšné absolvování umožňuje získat licenci pro dané odvětví hiporehabilitace.

Středisko praktické výuky (SPV) – členská organizace splňující nároky na provádění kvalitních služeb pro klienty a uživatele v jednotlivých disciplínách hiporehabilitace z hlediska zázemí, vzdělání pracovníků a připravenosti koní dle stanovené metodiky.

Terapeut – osoba, která prošla speciálním výcvikem v jedné nebo více odvětvích zdravotnictví. Pro hipoterapii má vzdělání fyzioterapeuta nebo ergoterapeuta a absolvovaný specializační kurz; pro psychoterapii pomocí koně minimálně středoškolské vzdělání a kurz „Léčebné pedagogicko-psychologické ježdění“ na MU v Brně.

Vodič koně – proškolená osoba, která vede koně během terapeutické nebo jezdecké lekce.

Termíny a slovní spojení, které se v hiporehabilitaci nepoužívají

Hipoterapeut, koňský terapeut aj. – taková profese, vzdělání ani licence neexistují.

Hipolog – osoba zabývající se hipologií (nauka o koních, jejich původu, plemenech a hospodářském významu); hipolog koně nepřipravuje ani netrénuje.

Handicapovaná, oslabená nebo postižená osoba aj. – doporučeno používat spojení „osoba se zdravotním nebo sociálním znevýhodněním nebo se specifickými potřebami“.

Souhrn použitých zkratk

AVK – aktivity s využitím koní · ČHS – Česká hiporehabilitační společnost · ČS – členská schůze · HR – hiporehabilitace · HT – hipoterapie · PPK – psychoterapie pomocí koní · RK – revizní komise · SPV – středisko praktické výuky · TVK – terapeutické využití koní · VČS – výroční členská schůze · VV – výkonný výbor